

ภาษาบาลีวันละคำ คติธรรมประจำสัปดาห์ : “โลกธรรม”

คำว่า **โลกธรรม** มาจากภาษาบาลีว่า **โลกมม** อ่านว่า โล-กะ-ท่า-มะ อ่านตามภาษาไทยว่า โล-กะ-ท่า หมายถึง **ธรรมประจำโลก**, **โลกย่อมเป็นไปตามธรรมเหล่านี้** ซึ่งใคร ๆ ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากโลกธรรมได้เลย แม้แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

โลกธรรม มี ๘ ประการ ตามข้อความที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงไว้ในโลกธรรมสูตร ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย โลกธรรม ๘ ประการนี้ ย่อมหมุนไปตามโลก และโลกย่อมหมุนไปตามโลกธรรม ๘ ประการ, ๘ ประการเป็นไฉน คือ ลาภ ๑ ความเสื่อมลาภ ๑ ยศ ๑ ความเสื่อมยศ ๑ นินทา ๑ สรรเสริญ ๑ สุข ๑ ทุกข์ ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย โลกธรรม ๘ ประการนี้แล ย่อมหมุนไปตามโลก และโลกย่อมหมุนไปตามโลกธรรม ๘ ประการนี้”

(จาก...พระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย อัฏฐกนิบาต โลกธรรมสูตร)

โลกธรรม ย่อมไม่พ้นไปจากสิ่งที่ปรากฏทางตา เป็นรูปที่ได้เห็น ทางหู เป็นเสียงที่ได้ยิน ทางจมูก เป็นกลิ่น ทางลิ้น เป็นรส ทางกาย เป็นสิ่งที่กระทบสัมผัส ทางใจ คิดนึกถึงสิ่งที่ปรากฏ แล้วสมมติว่าเป็นลาภ เป็นยศ เป็นสรรเสริญ เป็นสุข เป็นต้น เพราะถ้าไม่มีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว โลกธรรม ก็ไม่มี

โลกธรรม มีทั้งสิ่งที่น่าพอใจและไม่น่าพอใจ ทั้งหมดนั้นเป็นเพียงสิ่งที่ปรากฏแล้วหมดไป ถึงแม้ว่าจะได้โลกธรรมฝ่ายที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ ก็ไม่ใช่การได้ในสิ่งที่ประเสริฐ เพราะการได้ในสิ่งที่ประเสริฐที่สุด คือ การได้ฟังพระธรรม ได้ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ประเสริฐกว่าการได้ลาภใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะลาภอื่นทำให้เกิดความติดข้องยินดีพอใจ แต่ลาภคือการได้ฟังพระธรรมนี้ ทำให้เกิดปัญญา ทำให้มีความเข้าใจถูก เห็นถูก ละความติดข้องและละอกุศลทั้งหลาย ซึ่งจะเห็นได้ว่า ถึงแม้จะมีเงินทองมากมายเพียงใด ก็ไม่สามารถซื้อปัญญาได้ เพราะปัญญาจะเกิดได้ก็จากการอบรมเจริญให้มีขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม

เพราะฉะนั้น ถ้าได้ลาภแล้วเกิดความตื่นเต้น ยินดีพอกับลาภที่น่าพอใจนั้น รู้ได้เลยว่า ไม่ใช่ลาภจริง ๆ แต่เป็นการต้องการในสิ่งที่เกิดขึ้นปรากฏแล้วหมดไป และไม่เพียงเท่านั้น ยังมีการติดข้องในสิ่งที่ปรากฏแล้วหมดไปด้วย เป็นการสะสมอกุศลเพิ่มขึ้นไปอีก

ควรที่จะได้พิจารณาว่า สิ่งที่เราได้มาแล้วเกิดความติดข้องยินดีพอใจมาก กับ การที่เราได้มีความเข้าใจถูกแล้วไม่ติดข้องในสิ่งที่ได้มา อย่างไหนจะประเสริฐกว่ากัน? แม้จะได้ลาภที่น่าพอใจ ก็ไม่ติดข้อง เพราะเหตุว่า จะหลีกเลี่ยงลาภ ยศ สักการะ สรรเสริญ สุข ไม่ได้ เพราะเป็นไปตามเหตุปัจจัย แต่มีความเข้าใจที่ถูกต้อง รู้ตามความเป็นจริง เพราะปัญญาเห็นว่าเป็นสิ่งที่ชั่วคราวจริง ๆ สั่นสะสั่น เกิดแล้วดับไป ไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ตาม เมื่อไม่ติดข้องจึงไม่มีเหตุที่จะต้องทำให้เดือดร้อนใจเลยแม้แต่น้อย ย่อมเป็นผู้อยู่เป็นสุข เบาด้วยกุศลธรรม.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com , โทร. ๐๘๕- ๖๒๑๓๑๐๖]